

Oponentský posudek bakalářské práce Evy Lukešové

Nabídku stát se oponentkou Evy Lukešové jsem ráda přijala. Víím, že si mně vybrala spíše z důvodu konkrétního obsahu její práce, ale fascinuje mně i její netradiční sochařský přístup a také jak jsem měla následně tu čest poznat její houževnatost a pracovitost.

Při první konzultaci mi Eva nastínila svou hypotézu - ve vráskách člověka se zobrazuje jeho osud. Tato myšlenka mně fascinovala tím, jak balancovala na hraně faktičnosti a nadsázky. Je jednoznačné, že tvorba především mimických vrásek v obličeji souvisí s tím, jaká gesta a výrazy nejčastěji děláme a tyto výrazy dále mají své psychické podložení. Vrásky jsou jistě určitým zápisem našeho prožívání. Přemýšlivá vráska na čele, vrásky od mnouření očí. Paradoxní je, že nejvíce vrásek hrozí těm, kteří že často usmívají, mají z toho pak vějířky kolem očí a čáry na tvářích. S vráskami je spojena ale také lidová tvorba, rozpínající se od pověřivosti až k pseudovědám, blízkým třeba frenologii, např. svíslé vrásky kolem úst by měly charakterizovat staré panny nebo obecně sexuálně neuspokojené ženy. Tato lehce mýtovtorná rovina je tedy v hypotéze Evy přítomná. Aby ji doložila, vybrala si jako modelky konkrétní starší ženy, charakteristické výrazným až ikonickým osudem - ženu v domácnosti, syrskou uprchlici, jeptišku, vražedkyni a umělkyni, všechny aktuálně kolem sedmdesátého roku. Na základě fotografií studuje jejich tváře a krky, rozebírá morfologii jejich vrásek. Svě teorii dodává ještě osobní rozměr tím, že celý příběh tvarování lidské tváře osudem demonstruje na modelu své vlastní tváře. Při realizaci díla Eva postupuje specifickým způsobem, který vynalezla a vyzkoušela už ve svých předchozích pracích. Nejprve umodeluje z nestandardní moduritové hmoty svou bustu, které dodá "hyperrealistické" vzezření doplněním o reálnou paruku s dlouhými vlasy a domalováním realistických detailů očí a barvy pokožky. Tento svůj autoportrét pak přemodelovává do podoby první z vybraných žen. Modeluje po malých krocích, které snímá na fotoaparát, protože výsledná podoba, o kterou ji jde, je stop motion video. Mohlo by se zdát, že se tím akce dostává z materiálu do odlehčeného virtuálního světa, ale Evin postup trochu paradoxně sebou nese dodatečnou pracnost, kdy každý drobný krůček a zásah znovu retušuje a upravuje pro fotografování. Výsledkem práce je tedy pětikanálové video, jakási videořada, kde jednotlivé kanály ukazují jednotlivé proměny z výchozí Evy přes starou ženu v domácnosti až k staré umělkyni.

Eva si byla již od počátku velmi jistá ve své postupu sochařské práce, v otázce výsledné prezentace naopak velmi otevřeně a pečlivě zkoušela různé formy. Dostala se tak do zajímavé a možná pro ni nové zkušenosti se srovnáním účinnosti videového obrazu a fotografického obrazu. V jedné mezifázi se měly portréty prezentovat jako fotografie a videozáznam měl být potlačen do pozice spíše technologické ukázky. Nalezená výsledná podoba zúročuje tuto zkušenost. Oproti původně zamýšlené nepřetržité animaci z jedné podoby do druhé ve smyčce, ve spočinutí dává vyznít jednotlivým portrétům a tak dává možnost divákovi bádát nad výchozí teorií o osudu a vrásce.

Musím ale poznamenat, že na mně silně zapůsobila i zvětšená fotografie jedné z tváří ve výškovém formátu. Specifická Evina modelace, která osciluje mezi portrétem a maskou v kombinaci s reálnými prvky, působí podobně existenciálním dojmem nejasného rozhraní mezi živou osobou a mrtvým objektem jako fotografie s realistickými maskami Olafa Breuninga. Portrét na hraně mezi živým a neživým může být abjectem Julie Kristevy, zneklidňující věcí vybočující ze symbolického řádu. Myslím si, že v tom spočívá ona účinnost kolorovaného modelování Evy.

Potvrzuje výsledná práce Evinu teorii? Teorie sice stála na začátku práce, ale ve skutečnosti funguje spíše jako dodatečná hra. Ve tvářích žen těžko najdeme rysy, které znamenají vražednou agresivitu nebo kontemplativnost v takovém stupni, aby se daly zobecnit. Nicméně ony osudy jsou zde přítomné prostřednictvím Evina zájmu, jejího soustředěného pohledu na každý záhyb a každou čáru tváří konkrétních žen a následně jejího subjektivního prožitku proměny vlastní podobizny.

Eva je velmi odvážná tvůrkyně, která se nebojí pro mně velmi sympatické psychologizace sochařství, kdy důrazná sochařská gesta zaměňuje za tittěrnou práci doplňování a odbušování, s rezignací na dokonalost výsledných tvarů. Přesun do digitálních médií je dalším stupněm odhmotnění. Možná by mně v budoucnu zajímaly i určité mezistupně přítomnosti a nepřítomnosti

materiality.

Práci považuji za výbornou a doporučuji hodnocení A.

doc. Mgr.A. Lenka Klodová, Ph.D.

Lenka Klodová